

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela (przewodniczący)

SSN Tomasz Szanciło

SSN Kamil Zaradkiewicz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa V. Sp. z o.o. w K.
przeciwko T. Sp. z o.o. spółce komandytowej w K.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 24 lutego 2021 r.,
zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 lutego 2020 r., sygn. akt I AGa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 12 lutego 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez Powódkę V. Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 8 sierpnia 2019 r., sygn. akt. I AGa (...). Odrzucenie nastąpiło z powodu jej nieopłacenia, po oddaleniu wniosku Skarżącej o zwolnienie od opłaty.

Na powyższe postanowienie Powódka złożyła zażalenie, zarzucając naruszenie prawa materialnego tj. art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 755 ze zm.) oraz wniosła o rozpoznanie postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z 4 grudnia 2019 r. w sprawie sygn. akt I WSC (...), oddalającego wniosek Powódki o zwolnienie od kosztów sądowych w postaci opłaty od skargi kasacyjnej

oraz o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z 12 lutego 2020 r. w sprawie sygn. akt I WSC (...) w całości. W stosunku do postanowienia oddalającego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych podniesiono, iż Sąd Apelacyjny w (...) zaniechał rzetelnego dochodzenia sytuacji majątkowej Powódki, dokonując niepełnej analizy złożonych oświadczeń i dołączonych dokumentów. Pokrycie kosztów skargi kasacyjnej jest niemożliwe z przyczyn obiektywnych, tj. z powodu sankcji ze strony finansującego procedury medyczne oraz zagraża ciągłości wykonywanych świadczeń medycznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało oddaleniu.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Jeśli skutkiem odmowy zwolnienia od opłaty jest nieopłacenie skargi kasacyjnej, które doprowadziło do jej odrzucenia, Sąd Najwyższy może, na wniosek strony, rozpoznając zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, rozpoznać także postanowienie o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 października 2019 r., sygn. akt V CZ 70/19, niepublikowane). Z uwagi na to, iż przyczyną odrzucenia skargi kasacyjnej było jej nieopłacenie, zaś Powódka w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi na podstawie art. 380 k.p.c. wniosła o poddanie kontroli postanowienia, którym oddalono wniosek o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej, konieczne jest odniesienie się do tego ostatniego postanowienia.

Zwolnienie od kosztów sądowych jest w polskim prawodawstwie rozwiązaniem wyjątkowym, zaś zasadą - odpłatność postępowania sądowego. Zwolnienie od kosztów sądowych stanowi przede wszystkim pomoc Państwa skierowaną z założenia tylko dla osób najuboższych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie uznaje się, że w postępowaniu kasacyjnym, będącym szczególnym postępowaniem realizującym głównie interes publiczny, uzasadniony jest zwiększony rygorizm przy realizacji obowiązku wnoszenia opłat sądowych (zob.m.in. postanowienia z: 17 maja 2012 r., sygn. akt I CZ 55/12; 2 marca

2017 r., sygn. akt V CZ 7/17; 7 grudnia 2017 r., sygn. akt V CZ 84/17; 12 października 2018 r., sygn. akt V CZ 68/18; 13 grudnia 2018 r., sygn. akt V CZ 83/18; 25 stycznia 2019 r., sygn. akt IV CZ 89/18; 19 września 2019 r., sygn. akt V CZ 55/19, niepublikowane).

Wyjątkowy charakter ma także zwolnienie od kosztów sądowych osoby prawnej na gruncie art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. W przypadku zwolnienia od kosztów sądowych przedsiębiorców należy mieć na względzie, że koszty dochodzenia przed sądem roszczeń związanych z prowadzoną działalnością stanowią koszty, które strona musi uwzględniać w racjonalnym planowaniu swoich wydatków (postanowienie SN z 28 maja 2013 r., sygn. akt V CZ 2/13, niepublikowane). W orzecznictwie podkreśla się, że przedsiębiorcy powinni uwzględniać koszty postępowania sądowego związane z prowadzoną działalnością gospodarczą przy planowaniu przyszłych wydatków; wydatki związane z tą działalnością powinno traktować się równoważnie z innymi obowiązkami finansowymi (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 stycznia 2017 r., sygn. akt V CZ 80/16, niepublikowane, 19 czerwca 2019 r., sygn. akt V CZ 25/19, niepublikowane). Jest to uzasadnione zasadami ekonomii i rzetelnej polityki finansowej, bowiem przedsiębiorca powinien przewidywać planując wydatki i ewentualne rezerwy na wydatki związane z realizacją swoich praw przed sądem (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 stycznia 2013 r., sygn. akt IV CZ 144/12; 28 maja 2013 r., sygn. akt V CZ 2/13, 19 czerwca 2019 r., sygn. akt V CZ 25/19, niepublikowane). Koszty postępowania sądowego stanowią konieczny element obrotu gospodarczego i mają, co do zasady, charakter zwrotny (postanowienie SN z 18 grudnia 1990 r., sygn. akt II CZ 217/90, 19 czerwca 2019 r., sygn. akt V CZ 25/19, niepublikowane). W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny trafnie uznał, że treść przedstawionych przez Powódkę dokumentów nie uzasadniała uwzględnienia wniosku o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej. Nie uzasadnia zwolnienie powołanie się na stratę z podstawowej działalności, zaś podstawowym miernikiem oceny powinny być każdorazowo przychody przedsiębiorcy.

W tym stanie rzeczy zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu jej nieopłacenia podlegało oddaleniu jako bezzasadne na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

ke